

Planter

Bekæmpelse af aksfusarium i hvede og triticale

Evt. bekæmpelse er kun aktuel i relativ få marker. Hvis en sprøjtning skal have en rimelig effekt, skal den udføres inden for de cirka otte dage, hvor hveden blomstrer.

Viden om Opdateret Kl. 11:51

Det er kun nødvendigt at bekæmpe aksfusarium under visse betingelser og i et begrænset antal marker. Nedbørsforhold omkring blomstring, jordbearbejdning og forfrugt er de vigtigste parametre, når behovet for at bekæmpe aksfusarium fastlægges. Se hvordan de enkelte faktorer vægter i Dansk risikovurderingsskema for fusariumtoksiner i vinterhvede.

Bekæmpelse af aksfusarium foretages for at reducere indholdet af fusariumtoksiner i kornet. Angrebene af aksfusarium er i Danmark kun i relativ få tilfælde så kraftige, at der er tale om udbyttetab. Et lavere toksinindhold kan kun værdisættes ved dyrkning af hvede til opfodring af egne grise eller ved dyrkning af brødhvede.

Problemet er, at grise er følsomme over for høje toksinniveauer, og i EU er der fastsat grænseværdier for korn til human ernæring, blandt andet brødhvede. Ved salg af brødhvede skal toksinindholdet ligge under de vejledende grænseværdier. I foderkorn er der i dag kun såkaldte vejledende grænseværdier i EU. Se [Monitering af fusariumtoksiner i vinterhvede og andre kornarter i 2013](#) og [Monitering af fusariumtoksiner i hvede 2021](#).

Billede 1. Hveden blomstrer 1-7 dage efter skridning. Et aks blomstrer på 4-5 dage og en mark på ca. 8 dage. Blomstringen begynder midt i akset. På billedet er akset afblomstret midt i akset, og støvknapperne hænger ud.

Billede 2. Småaks angrebet af Fusarium. Enkelte eller flere småaks kan være angrebet.

Forfrugt og reduceret jordbearbejdning

Der ses mest akfusarium ved forfrugt majs samt ved forfrugt hvede/tritcale og samtidig reduceret jordbearbejdning. Jo flere planterester fra forfrugten - jo mere smitstof er der. Er det fugtigt omkring blomstring, kan sprøjtning rettet mod akfusarium være aktuel under disse dyrkningsbetingelser.

Bekæmpelse i tritcale kan også være aktuel under disse betingelser.

Ved pløjning er toksinniveauerne - uanset forfrugt (majs undtaget) - oftest lave, og bekæmpelse af akfusarium anbefales ikke. Af risikovurderingsskemaet (se link ovenfor) fremgår, at der ved forfrugt korn og raps under pløjede betingelser kun er 1-6 procent risiko for overskridelse af grænseværdien for DON.

Nedbør nødvendig

Hyppig nedbør omkring blomstring fremmer angreb. Hvor forfrugten er majs, kan høje toksinniveauer også forekomme uden hyppig nedbør. Forfrugt majs for hvede og tritcale frarådes generelt.

Bliver høsten meget forsinket på grund af hyppig nedbør, kan dette også øge toksinindholdet, men svampesprøjtning har ikke effekt mod denne sene smitte.

Sorter

I tabel 1 ses de dyrkede enkeltsorters modtagelighed for akfusarium. Mange sorter er middel modtagelige (karakteren 2 i modtagelighed), mens nogle sorter også er mere modtagelige (karakteren 3). Brødhvedesorten Bright er kun lidt modtagelig.

Læs også: [Hvedesorters modtagelighed for akfusarium – 2023](#)

Der er kun udført få undersøgelser af effekt af sortsblandinger, men en undersøgelse hos Aarhus Universitet i 2023 tyder på, at blandinger også nedsætter angreb af akfusarium i forhold til gennemsnittet af enkeltsorterne. Se yderligere i [Effekt af sortsblandinger på angreb af akfusarium](#).

Der er ingen oplysninger om de dyrkede tritcalesorters modtagelighed.

Tabel 1. De mest udbredte enkeltsorters modtagelighed for akfusarium

Sort	Modtagelighed aksfusarium (0-3)*
Pondus	2
RGT Stokes	3
Champion	3
RGT Bairstow	-
KWS Dawsum	2
Heerup	2
Informer	2
KWS Extase	2
Kubik	3
Kvium	3
Mascula	-
Guinness	2
Bright	1
Pacman	-
SY Insitor	-
LG Initial	2

* 0-3 skala, hvor 0 er ikke modtagelig og 3 er meget modtagelig. - : ingen data.
Kilde: www.sortinfo.dk

Bekæmpes under blomstring

For at sprøjtning skal have en rimelig effekt, skal den udføres i løbet af de ca. 8 dage, hvor hveden blomstrer. Det er derfor nødvendigt at udføre en delt aksbeskyttelse, hvor sidste behandling trækkes til under blomstringen. Hvis der bliver for langt mellem de to behandlinger, må der i stedet udføres en ekstra behandling under blomstringen. Vær opmærksom på, at småaksene er afblomstrede, når støvknapperne hænger ud.

Lykkes det ikke at få bekæmpet omkring blomstring, droppes behandlingen, da effekten så bliver meget lav.

Valg af midler

Ved forfrugt hvede og samtidig reduceret jordbearbejdning kan der foruden hvedebladplet og Septoria være behov for at bekæmpe akksfusarium. I [Svampebekæmpelse i vinterhvede med forfrugt hvede og samtidig reduceret jordbearbejdning](#) er også angivet løsningsforslag mod akksfusarium ved svampebekæmpelse under disse dyrkningsforhold.

Bekæmpelse i triticale kan også være aktuel under disse betingelser.

Både Propulse, Proline Xpert EC 240, Prosaro, Proline, Orius Gold og Folicur Xpert EC 240 har effekt mod akksfusarium ved sprøjtning under blomstring.

Vær opmærksom på, at Propulse senest må anvendes i vækststadium 61 (begyndende blomstring).

Vær opmærksom på triazolreglerne. Se [Triazolreglerne: Sådan beregner du brugen af triazol](#).

Jo højere dosis - jo bedre effekt mod akksfusarium og dermed toksinindholdet. I Landsforsøg er toksinindholdet blevet reduceret med 35-50 procent ved brug af 50-75 procent dosis af midler med effekt.

Emneord

Hvede

Svampebekæmpelse

Triticale

Publiceret: 11. maj 2020

Opdateret: 27. maj 2024

Vil du vide mere?

Ghita Cordsen Nielsen

Landskonsulent

SEGES Innovation P/S

gcn@seges.dk

+45 2028 2695

Støttet af

Planteafgiftsfonden

SEGES Innovation P/S Tlf. 8740 5000
Agro Food Park 15 Fax. 8740 5010
8200 Aarhus N Email info@seges.dk